

Organizace pediatrické péče v ČR

Mgr. Štěpánka Vybíralová

Ambulantní péče

- primární péče
- specializovaná péče
- zvláštní pediatrická péče

Primární péče

- zdravotně sociální péče, poskytovaná profesionály na úrovni prvního kontaktu dítěte se zdravotnickým systémem
- péče je souborem činností související s podporou zdraví, diagnostikou, prevencí, rehabilitací, léčením a ošetřováním
- praktický lékař pečuje o děti od 0 do 19 let a poskytuje jim komplexní pediatrickou péči v nemoci i ve zdraví, tedy péči preventivní a kurativní

Péče specializovaná

- prováděna v samostatných specializačních zařízeních pediatrem s patřičnou kvalifikací
- např. endokrinologie, alergologie, ...

Zvláštní péče pediatriká

- poskytována v kojeneckých ústavech, stacionářích, dětských domovech, dětských odborných léčebnách, sanatoriích, ozdravovnách, dětských centrech a lázeňských léčebnách

Preventivní péče

Prevence

= předcházet, z latinského praevenire

= soustava opatření k předcházení nějakému nežádoucímu jevu

- podstatná část praktického lékařství pro děti a dorost

1. primární prevence
2. sekundární prevence
3. terciární prevence

Primární prevence

= systém provádění pravidelných preventivních prohlídek

- ukotveno ve vyhlášce MZ ČR o preventivních prohlídkách č. 70/2012 Sb.
(upravuje, kdo a kdy preventivní prohlídky provádí)
- v celospolečenském slova smyslu:
 - předcházení rizikovému chování
 - předcházení vzniku civilizačních chorob (obezita, DM, onemocnění srdce a cév,..) prostřednictvím výchovy ke správné výživě a k pohybu

Sekundární prevence

- = včasný záchyt prvních příznaků chorob či jiných patologických odchylek
 - má vést k vyléčení či alespoň stabilizaci chorobného stavu jedince

Terciární prevence

= předcházení recidivě onemocnění nebo vzniku následných komplikací či druhotných patologií

**Pravidelné
preventivní
prohlídky**

Frekvence pravidelných preventivních prohlídek

- první prohlídka novorozence do 2 dnů od propuštění z porodnice
- většinou ve vlastním sociálním prostředí dítěte (doma
- další prohlídky již v ordinaci praktického lékaře pro děti a dorost
- 14 dní, 3 týdnů, 3 měsíce
- 1x mezi 4. a 5. měsícem
- každé dva měsíce mezi 6. a 12. měsícem
- v 18. měsíci
- od 3 let každé dva roky /lichý věk) až do 19 let - přechod k VPL

Prohlídka novorozence

- zhodnocení lékařské zprávy o novorozenci vč. zdravotního očkovacího průkazu
- vlastní vyšetření
- ověření screeningu sluchu
- vitamín K, D a další rozvaha (v jaké formě, dostatečná dávka vit. K)
- kontrola dotazníku TBC
- poučení o péči o novorozence, strava (podpora kojení)

Obsah preventivních prohlídek

- založení zdravotní dokumentace (po příchodu z porodnice nebo při přijetí do péče od jiného pediatra)
- rodinná anamnéza - genetická zátěž, osobní anamnéza (průběh těhotenství, průběh porodu, ve vyšším věku - vývoj dítěte, chronické onemocnění, očkování)
- fyzikální vyšetření (od hlavy až k patě)
- pomocná vyšetření (orientačně zrak, sluch, diagnostika moči, FF)
- specifická vyšetření
- diagnostické rozvaha (po každé prohlídce, určení postupu)
- závěr s rozhovorem a poučením rodiče

Fyzikální vyšetření

- zjištění hmotnosti a výšky (délky) dítěte - sledování v růstových grafech (neprospívání, obezita)
- interní vyšetření (hlava krk, břicho, končetiny, plošky nohou, držení těla...), včetně vyš. genitálu (srůstání malých stydkých pysků a sestup varlat u malých dětí, u starších dětí - předčasné nebo opožděné pubertální zrání)
- vývoj chrupu
- psychomotorický vývoj (vývoj řeči, všeobecné dovednosti, školní zralost,...)
- zjištění zdravotního rizika (např. i zanedbávání, týrání,...)

Screening

Novorozenecký screening - laboratorní

- odběr z patičky, tzv. suchá kapka krve
- odesílá se do národní referenční laboratoře
- prokázání např. vrozené poruchy funkce ŠŽ, cystická fibróza, spinální muskulární atrofie

Novorozenecký screening

- kyčle - 1x v porodnici (2. až 5. den, klinicky a UTZ) a poté min. další dvě vyšetření v kojeneckém věku (6. až 9. týden - UTZ a 12. až 16. týden - UTZ)
- sluch - v porodnici 2. až 3. den po narození (pokud se nepovede nebo je podezření na vadu sluchu, opakuje se v kojeneckém věku 3. až 6. týden)
- zrak - vrozený šedý zákal
- ledviny - UTZ vyšetření k vyloučení vad ledvin, ne ve všech porodnicích

Novorozenecký screening

- u domácích porodů nebo u ambulantních porodů nutné myslet na to, že se musí novorozenecký screening doplnit

Včasný záchyt PAS

- v 18 měsících (dáno vyhláškou)
- pozorování dítěte (jak se dítě chová, sociální dovednosti, jaké je jeho hra)
- anamnestické údaje rodičů
- bodové hodnocení
- při negativním podezření další kontrola za 6 měsíců
- při pozitivním podezření následuje vyšetření ke stanovení diagnózy (logopedie, foniatrie, nácvik sociálního chování)
- zachycení podezření, nikoliv diagnózy (může se jednat o jiné odchylky, opožděné zrání)

Prevence úrazu

upozorňujeme rodiče

Raný věk

- nepozorovaný pohyb (např. pád z přebalovacího pultu)

Větší děti

- elektrické zásuvky
- vdechnutí malých předmětů
- ostré předměty

Screening sluchu

- všechny děti ve věku 5 let (dle vyhlášky)
- pracoviště ORL nebo foniatrie
- tónová prahová audiometrie
- v audiologické komoře či tiché místnosti
- určení sluchového prahu pro vzdušné a kostní vedení
- informace u PLDD
- často v rámci školní zralosti

Školní zralost

Školní zralost

- vyšetřuje se během preventivní prohlídky v pěti letech
- velmi individuální
- dle věku dítěte
- tělesný vývoj
- rozdíly v pohlaví (chlapci většinou méně zralý)
- vliv výchovného prostředí (jak se rodiče dítěti věnují, jak se učí dovednosti)
- pracovní vyspělost
- citová a sociální zralost
- řeč (nejčastější problém), soustředění

- základní pojmy
(nahoru, dolu,
větší, menší)
- barvy
- tvary

Školní zralost

- kontrolujeme držení tužky
- namalování postavy (nehodnotíme umělecký dojem, ale součásti postavy)
- doporučení jak s dítětem pracovat
- u větších odchylek odkazujeme na pedagogicko- psychologickou poradnu

Prevence aterosklerózy

Prevence aterosklerózy

- preventivní prohlídka v 5 a 13 letech
- familiární hypercholesterolémie (pouze malá část dětí)
- rodinná anamnéza (porucha lipidového metabolismu, časný projev ICHS)
- lipidogram
- racionální výživa a pohyb
- poradny preventivních kardiologie

Prevence rizikového chování

Prevence rizikového chování

- ve věku 13 a 15 let
- zhodnocení užívání návykových látek
- zvýšení povědomí o neprospěšnosti užívání návykových látek

Včasný záchyt CAN

Včasný záchyt CAN

= syndrom týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte

- sledování možných rizik
- pokud pediatr pojme podezření na základě popisu pacienta a na základě svých odborných kompetencí vzniká mu oznamovací povinnost

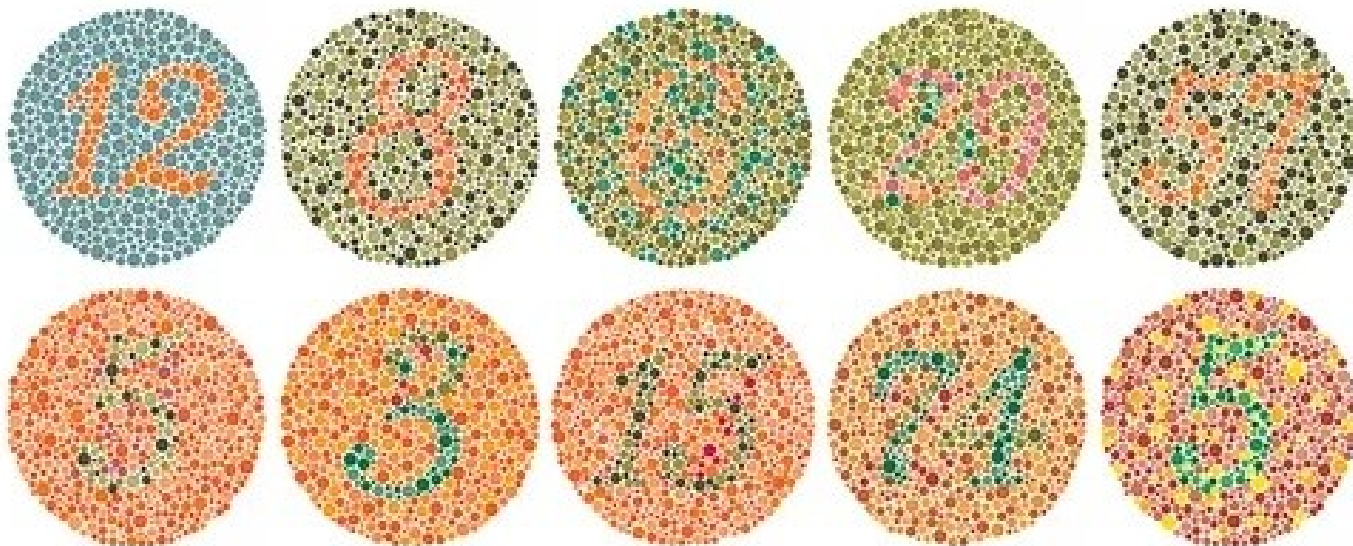
Další specifická vyšetření

Vývoj puberty

- sekundární pohlavní znaky
 - dívky 11 až 13 let
 - chlapci 13 až 15 let
-
- preventivní samovyšetření (prsy u dívek, varlata u chlapců) od 15 let

Zraková ostrost a barvocit

- ve 13 letech
- pomocí barvocitných tabulek

Poučení o sexuálním životě

- ve 13 letech
- pubertální zrání
- průběh menstruačního cyklu

Zhodnocení rizik do dalšího života

- začínáme ve 13 letech
- volba povolání
- zdravotní handicap

Výstupní prohlídka

Výstupní prohlídka

- komplexní vyšetření
- závěrečné zhodnocení zdravotního stavu před ukončením péče (za celou dobu péče u PLDD, vydání souhrnné zprávy)
- poučení o nutnosti vyhledat si VPL

Ústavní (nemocniční) péče

- síť dětských oddělení, které jsou součástí různých typů nemocnic

Dětské oddělení nemocnic

- jsou nejčastěji tvořena, třemi základními stanicemi – oddělení pro kojence a batolata, oddělení větších dětí a novorozeneckým oddělením
- při těchto odděleních jsou zřízeny odborné poradny – kardiologie, neurologie, revmatologie, gastroenterologie, endokrinologie a další
- z odůvodněných důvodů jsou děti předávány k hospitalizaci do krajských nebo fakultních nemocnic

Dětské oddělení krajských nemocnic

- poskytují kromě péče i další konziliární a specializované služby, jsou zde také jednotky intenzivní a resuscitační péče

Dětské léčebny

- zajišťují dlouhodobou léčbu, doléčování a rehabilitační péči dětem s vleklým onemocněním
- délku pobytu v dětské odborné léčebně stanoví vedoucí lékař léčebny na základě zdravotního stavu dítěte
- dětské léčebny přijímají děti do 18 let věku na návrh praktického nebo ošetřujícího lékaře
- návrh vyplňuje a předává pojišťovně přímo tento lékař
- seznam diagnóz a na ně zaměřených lečeben je uveden v příloze vyhlášky

[MZ ČR č. 59/1997 Sb](#)

Dětské ozdravovny

- poskytují odbornou péči ve vhodných klimatických podmínkách, které mohou příznivě ovlivnit zdravotní stav dítěte, které jsou oslabené, opakovaně nemocné, v rekonvalescenci po onemocnění nebo operaci
- zaměřené spíše na prevenci a zlepšení celkového zdraví než na léčbu konkrétní nemoci
- méně zdravotnického personálu než léčebna, pobyt bývá více rekreační
- pobyt navrhuje jeho ošetřující lékař, který také navrhuje konkrétní zařízení
- zahrnuje zdravotní, pedagogicko-psychologickou i sociální péči
- kromě široké škály terapeutických přístupů se cíleně zaměřuje na to, aby si dítě osvojilo správný způsob života
- délka pobytu většinou nepřekračuje 21 dnů

Otázky

- Jak probíhají preventivní prohlídky?
- Co vše zahrnuje novorozenecký screening?
- Jak probíhá vyšetření za účelem včasného zachytu PAS?
- Jaký je rozdíl mezi dětskou léčebnou a dětskou ozdravovnou?